

Sygnatura akt VI Ka 1215/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **28 lutego 2014** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Ewa Trzeja-Wagner

Sędziowie SSO Marcin Mierz

SSO Arkadiusz Łata

Protokolant Agata Lipke

przy udziale Marka Dutkowskiego

Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 28 lutego 2014 r.

sprawy **Z. K.** ur. (...) w miejscowości

Ł., syna R. i H.

oskarżonego z art. 178a§1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez oskarżyciela publicznego

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 17 października 2013 r. sygnatura akt III K 883/13

na mocy art. 437 kpk, art. 438 kpk, art. 624 § 1 kpk

1. zmienia punkt 2 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że orzeka, iż środek karny dotyczy zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym;
2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy;
3. zwalnia oskarżonego od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze, obciążając wydatkami Skarb Państwa.

Sygn. akt VI Ka 1215/13

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach z dnia 28 lutego 2014 roku

Wyrokiem z dnia 17 października 2013 roku (sygn. akt III K 883/13) Sąd Rejonowy w Gliwicach uznał oskarżonego Z. K. za winnego popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za czyn ten wymierzył oskarżonemu karę grzywny, orzekł środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii (...) na okres jednego roku oraz zaliczył na poczet orzeczonego środka karnego okres zatrzymania prawa jazdy i obciążył oskarżonego kosztami procesu.

Apelację od tego orzeczenia wywiódł prokurator zaskarżonemu wyrokowi zarzucając:

1. niesłuszne zastosowanie wobec oskarżonego Z. K. środka karnego polegającego na zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B na okres 1 roku;
2. obrazę prawa materialnego, a to przepisu art. 42 § 2 k.k. poprzez zaniechanie określenia rodzaju pojazdów mechanicznych objętych zakazem i błędne sformułowanie zakresu obowiązywania tegoż środka karnego.

Stawiając powyższe zarzuty, prokurator wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez orzeczenie na podstawie art. 42 § 2 k.k. wobec oskarżonego Z. K. środka karnego polegającego na zakazie prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym na okres 1 roku.

W odpowiedzi na apelację obrońca oskarżonego wniósł o nieuwzględnienie apelacji w całości.

Sąd zważył, co następuje:

Analiza akt sprawy, pisemnych motywów zaskarżonego wyroku oraz zarzutów i argumentacji apelacji doprowadzić musiała do wniosku, iż wywiedziony przez oskarżyciela publicznego środek odwoławczy zasługuje na uwzględnienie, czego efektem była zmiana zaskarżonego wyroku w jego punkcie 2 poprzez orzeczenie, iż środek karny wymierzony oskarżonemu w tym punkcie dotyczy zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym.

Odnosząc się w pierwszym rzędzie do wyroku sądu rejonowego w zakresie stanu faktycznego oraz winy oskarżonego wskazać należy, że poczynione przez sąd pierwszej instancji w oparciu o właściwie zebrany i oceniony materiał dowodowy ustalenia faktyczne uznać należy za trafne, zgodne ze zgromadzonymi i ujawnionymi w toku rozprawy dowodami, które tenże sąd ocenił w sposób pozostający pod ochroną art. 4 k.p.k., 5 § 2 k.p.k. oraz art. 7 k.p.k.. Stanowisko swoje sąd ten należycie uzasadnił, czyniąc to w sposób zgodny z art. 424 k.p.k.. Sąd pierwszej instancji nie dopuścił się przy rozpoznawaniu sprawy ani przy wyrokowaniu błędu w ustaleniach faktycznych. Sąd Okręgowy w Gliwicach akceptuje ustalenia sądu rejonowego w zakresie winy oskarżonego, która w okolicznościach niniejszej sprawy nie może budzić wątpliwości. Winy swojej w zakresie przypisanego jego osobie zaskarżonym wyrokiem przestępstwa nie kwestionował także sam oskarżony, podobnie jak i apelujący w niniejszej sprawie prokurator.

Trafne pozostają argumenty apelacji prokuratora przytoczone na poparcie zarzutu oznaczonego numerem 2, w których to argumentach kwestionuje oskarżyciel sposób sformułowania przez sąd rejonowy orzeczenia o środku karnym zakazu prowadzenia pojazdów. Analiza obowiązujących przepisów nie pozostawia wątpliwości, że pojęcie „kategorii B” użyte przez sąd rejonowy na określenie rodzaju pojazdów, które objęte pozostają orzeczoną przez sąd rejonowy zakazem odnosi się nie do rodzaju pojazdów, lecz do rodzaju dokumentu prawa jazdy uprawniającego do prowadzenia pojazdów określonych przede wszystkim w art. 6 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. z dnia 10 lutego 2011 r.). Wprawdzie ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym oraz załącznik nr 2 do tej ustawy posługują się pojęciem kategorii pojazdów, lecz żadna z tych kategorii nie została określona jako kategoria B. Z tego też względu użyte w zaskarżonym wyroku sformułowanie określające kategorię pojazdów objętych orzeczoną przez sąd rejonowy zakazem jako pojazdy kategorii B, nie było prawidłowe.

Skuteczne okazały się nadto argumenty oskarżyciela publicznego, który zakwestionował zapadłe orzeczenie w zakresie rozstrzygnięcia o zakresie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów orzeczonego wobec oskarżonego w punkcie 2 zaskarżonego wyroku, domagając się orzeczenia wobec oskarżonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Ma rację prokurator, gdy argumentuje, iż orzekając wobec oskarżonego środek o którym mowa w art. 42 § 2 k.k. w sposób niewystarczający wziął sąd pod uwagę całokształt okoliczności niniejszej sprawy posiadających wpływ na wymiar tego środka karnego. Choć wprost zarzutu oznaczonego numerem 1) prokurator w ten sposób nie określa, w oparciu również o wskazane w apelacji podstawy prawne sformułowanych zarzutów, w tym art. 438 pkt 4 k.p.k. wnioskować trzeba, iż zarzut ten stanowi zarzut rażącej niewspółmierności orzeczonego wobec oskarżonego

środka karnego. Do przyjęcia takiego właśnie charakteru tego zarzutu przekonuje również zawarta w uzasadnieniu apelacji argumentacja przytoczona na jego poparcie.

Orzeczone zatem wobec oskarżonego środki karny zakazu prowadzenia pojazdów na okres jednego roku ograniczony wyłącznie do pojazdów, które określone zostały jako pojazdy mechaniczne kategorii B pozostaje rażąco niewspółmiernie łagodny. O rażącej niewspółmierności środka karnego można mówić jedynie wówczas, gdy środek orzeczony przez sąd w sposób oczywisty, wyraźny, a więc rażący odbiega od tego, który należałoby orzec prawidłowo stosując dyrektywy wymiaru kary ujęte w przepisie art. 53 k.k.. Ze środkiem karnym rażąco niewspółmiernym do czynienia mamy, gdy sąd rozstrzygając o takim środku nie uwzględnił wszystkich okoliczności wiążących się z poszczególnymi dyrektywami wymiaru środka karnego lub też nie uwzględnił ich wpływu na orzekany środek w wystarczającym stopniu.

Orzeczone wobec oskarżonego środki karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B w realiach niniejszej sprawy pozostaje rażąco niewspółmiernie łagodny. Ma rację oskarżyciel, gdy podnosi, że zakres orzeczonego wobec oskarżonego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych w sposób niewystarczający uwzględnia fakt, iż oskarżony, który dopuścił się przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., pozostaje kierowcą zawodowym. Fakt, iż jest oskarżony zawodowym kierowcą stanowi okoliczność jego osobę obciążającą, i to z dwóch powodów. Po pierwsze jako zawodowy kierowca właśnie winien on zdawać sobie bardziej niż przeciętny użytkownik drogi sprawę z zagrożenia jakie dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym stwarza kierując samochodem w stanie nietrzeźwości. Po drugie, popełnienie przez oskarżonego przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. w powiązaniu z pracą w charakterze kierowcy zawodowego, a więc stałego i intensywnego użytkownika dróg powoduje, iż stwarza oskarżony znacznie większe niż przeciętny użytkownik drogi zagrożenie dla tego bezpieczeństwa nakazujące wyeliminowanie oskarżonego jako kierowcy w zakresie szerszym niż określony w zaskarżonym wyroku przez sąd rejonowy. Stopień potencjalnego zagrożenia dla bezpieczeństwa w ruchu drogowym stanowi jedną z podstawowych okoliczności posiadających wpływ na wymiar środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Orzeczenie wobec oskarżonego środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych nie może być dla niego zaskoczeniem. Podejmując decyzję o prowadzeniu samochodu w stanie nietrzeźwości musiał on liczyć się z tym, że orzeczony zostanie wobec jego osoby taki środek niezależnie od tego, czy wykonuje on zawód kierowcy, czy też nie i niezależnie od tego jaki wpływ na jego sytuację majątkową orzeczenie zakazu będzie miało.

Orzeczone wobec oskarżonego środki karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych określony został przez sąd pierwszej instancji w jednej z najłagodniejszych z możliwych do ukształtowania form tego środka. Wymierzony on został w najniższym z możliwych wymiarze, a nadto w zakresie mającym z założenia obejmować wyłącznie pewien tylko rodzaj pojazdów mechanicznych. W przypadku środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych orzeczenie tego środka w najniższym z możliwych wymiarów i jednym z najłagodniejszych zakresów uzasadnione pozostaje wyłącznie w sytuacji, gdy okoliczności popełnionego przestępstwa pozostają wyjątkowo łagodzące. Wówczas, gdy poza samym niekwestionowanym faktem prowadzenia pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości, wszelkie pozostałe okoliczności zdarzenia nie niosą ze sobą elementów obciążających oskarżonego. Analiza okoliczności sprawy przekonuje do wniosku, że warunek powyższy w jej realiach nie został spełniony. Jako okoliczności w sposób istotny oskarżonego obciążające potraktować bowiem trzeba nie tylko fakt, iż w stanie nietrzeźwości kierował oskarżony pojazdem wprowadzie takim, do którego prowadzenia wystarczające pozostaje posiadanie prawa jazdy kategorii B, lecz pojazdem o masie znacznie przekraczającym przeciętny pojazd poruszający się po drodze. Nie ma, zwłaszcza w niniejszym uzasadnieniu, potrzeby szerszego argumentowania zasadności twierdzenia o znacznie większym niebezpieczeństwie jakie niesie ze sobą każda, choćby tylko najmniejsza kolizja przeciętnego samochodu osobowego z pojazdem o tak dużej masie, jak samochód kierowany przez obwinionego. W sposób znaczny obciąża oskarżonego nadto okoliczność, iż przypisanego jego osobie czynu dopuścił się kierując samochodem o dużej masie jedną z centralnych ulic miasta, gdzie natężenie ruchu, zwłaszcza w czasie w którym poruszał się tą ulicą nietrzeźwy oskarżony, jest bardzo wysokie. Szczególnie bowiem obciąża oskarżonego fakt, iż czynu tego dopuścił się on około godziny 8.30, w poniedziałek, gdy natężenie ruchu na ulicy (...) w G. jest bardzo duże. Okoliczność ta nie tylko znacznie zwiększa stopień społecznej szkodliwości czynu oskarżonego, lecz także w sposób

obciążający wpływa na ocenę osoby oskarżonego jako kierowcy stwarzającego znacznie większe niebezpieczeństwo dla ruchu drogowego. Nie może także bez znaczenia dla oceny trafności reakcji karnej pozostawać dosyć długi odcinek drogi, jaki przebyty został przez oskarżonego w stanie nietrzeźwości, a przy tym drogami na których natężenie ruchu, zwłaszcza w godzinach porannych, pozostaje wysokie.

Wskazane okoliczności skutkować muszą uznaniem, iż niezasadnym pozostawało orzeczenie wobec Z. K. środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych ograniczonego do pojazdów, do prowadzenia których wymagane jest posiadanie dokumentu prawa jazdy kategorii B. Przy orzekaniu kar oraz środków karnych za przestępstwa drogowe sądy powinny mieć na uwadze, że porządek i bezpieczeństwo na drogach w niemalym stopniu zależą od stosowania właściwej represji. Określając zakres środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych sąd mieć musi na względzie stopień niebezpieczeństwa dla ruchu drogowego, jaki sprawca przedstawia na tle konkretnych okoliczności przypisanego mu czynu. Jak zostało to już w uzasadnieniu niniejszym wskazane, również i te okoliczności wypadają dla oskarżonego w niniejszej sprawie niekorzystnie. Dotychczasowa niekaralność oskarżonego w sposób wystarczająco łagodzący wpłynęła w sprawie niniejszej na wymiar orzeczonego wobec oskarżonego środka karnego, który to wymiar odpowiada najniższemu z przewidzianych ustawą. W odniesieniu do wymiaru tego środka, wobec niezaskarżenia wyroku na niekorzyść oskarżonego w tym zakresie, brak było podstaw do zmiany wyroku.

Miał zatem rację oskarżyciel, gdy zakwestionował orzeczony wobec oskarżonego środek karny zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii B orzeczony zaskarżonym wyrokiem, domagając się jednocześnie orzeczenia zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych. Niezależnie od tego nietrafny pozostawał argument apelacji odwołujący się do słusznego skądinąd poglądu wedle którego środek karny zakazu prowadzenia pojazdów powinien odnosić się do tego ich rodzaju, który odpowiada pojazdowi jakim poruszał się popełniając przestępstwo sprawca. Rzecz jednak w tym, że jak zasadnie podnosi w odpowiedzi na apelację obrońca, samochód prowadzony przez oskarżonego w czasie popełnienia przestępstwa, stanowi pojazd do którego prowadzenia wystarczające pozostaje dysponowanie uprawnieniami objętymi prawem jazdy kategorii B, do której odniósł się sąd rejonowy w zaskarżonym orzeczeniu. Jak wynika z danych producenta pojazdów marki R. (...), ich masa całkowita nie przekracza 3.5 tony.

Mając zatem na względzie całokształt okoliczności posiadających wpływ na orzeczenie o środku karnym, jak również przy uwzględnieniu zasad wymiaru środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów, uznał sąd okręgowy, że zasadnym pozostaje orzeczenie w niniejszej sprawie wobec oskarżonego zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, nie tylko pojazdów do których prowadzenia uprawnia prawo jazdy kategorii B. Okoliczności niniejszej sprawy nie pozostawały dla oskarżonego tak korzystne, by uzasadniały orzeczenie wobec niego środka karnego w najniższym wymiarze, a przy tym ograniczonego wyłącznie do pewnej kategorii pojazdów mechanicznych. Do zakończenia okresu obowiązywania wobec oskarżonego orzeczonego środka karnego pozostały cztery miesiące. Tak orzeczony środek karny nie przekracza stopnia winy, przede wszystkim natomiast odpowiada dyrektywom prewencji generalnej i indywidualnej. Represja wyrażająca się w orzeczeniu wobec sprawcy przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów stanowi dla kierującego dolegliwość, a co najważniejsze, chroni bezpieczeństwo ruchu przez wyeliminowanie z niego niezdiscyplinowanych i nieodpowiedzialnych kierowców.

Argumenty podniesione przez obrońcę w pisemnej odpowiedzi na apelację nie były w stanie spowodować utrzymania zaskarżonego wyroku w mocy. Wprawdzie, jak zostało to już w uzasadnieniu niniejszym wspomniane, trafnie obrońca argumentuje, iż orzeczony wobec oskarżonego środek karny zakazu prowadzenia pojazdów obejmuje ten ich rodzaj, który odpowiada pojazdowi jakim poruszał się popełniając przestępstwo oskarżony, to jednak opisane już w niniejszym uzasadnieniu okoliczności inne niż ewentualna niezgodność pomiędzy rodzajem pojazdów objętych orzeczonym zakazem i pojazdem, którym kierował oskarżony popełniając przestępstwo, decydowały o uznaniu apelacji prokuratora za słuszną. Z przytoczonych już w niniejszym uzasadnieniu powodów nie ma natomiast racji obrońca, gdy argumentuje, że w sposób prawidłowy określił sąd rejonowy zakres orzeczonego środka karnego. Nie można zgodzić się z odpowiedzią na apelację także w takim zakresie w jakim podnosi obrońca, że wywiedziona przez prokuratora apelacja nie zawiera żadnej argumentacji odnośnie powodów dla których orzeczony wobec oskarżonego środek karny uznać należy za rażąco niewspółmiernie łagodny. Argumenty na poparcie zarzutu apelacji oznaczonego

numerem 2 zawarte zostały na stronie drugiej apelacji. Oczywiście bezzasadne pozostaje nadto argumentowanie przez obrońcę, iż skoro nie kieruje apelujący zarzutów pod adresem ustaleń faktycznych będących podstawą środka zaskarżenia, to nie ma także podstaw do uznania zasadności apelacji. Skuteczność apelacji opartej o zarzut rażącej niewspółmierności kary lub środka karnego nie jest w żadnej mierze uzależniona od kwestionowania ustaleń faktycznych sądu, które to kwestionowanie stanowi podstawę zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Zarzutu takiego w sprawie niniejszej nie podniesiono, zatem nie ma podstaw do przyjęcia, iż brak kwestionowania ustaleń faktycznych mógłby posiadać jakikolwiek wpływ na ocenę zasadności środka odwoławczego.

Mając okoliczności powyższe na względzie sąd okręgowy zmienił punkt 2 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że orzekł, iż wymierzony oskarżonemu w tym punkcie środek karny dotyczy zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych w ruchu lądowym. W pozostałym zakresie nie dopatrując się jakichkolwiek podstaw do zmiany zaskarżonego orzeczenia, wyrok Sądu Rejonowego w Gliwicach sąd okręgowy utrzymał w mocy. W oparciu o zasady słuszności, w punkcie 3 wyroku zwolnił sąd oskarżonego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania odwoławczego, wydatkami obciążając Skarb Państwa.